

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrť leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 19. januarja 1870. ~

Gospodarske stvari.

Kako ravnati z gozdnim drevjem, ki ga je sneg poškodoval.

Glas iz gozdarske šole v Šneperku.

Ker je prezgodnji letošnji sneg pokončal veliko drevja v gozdih in vrtih, tem večo škodo pa je še naredil zato, ker sta zraven snega tudi ivje in gololed nastopovala, zato naj naši gospodarji izvedó nekoliko poduka, kaj storiti po tej nesreči.

Sneg, ki je letos tako zgodaj pokril gozde, polje in vrte, našel je še veliko drevja z listjem. Lastnost snega pa je, da se prav rad prime perja in na njem obvisi. Teža njegova nazadnje drevo polomi, temveč pa še, če je vreme brezveterno in južno; njegova teža prihaja naposled taka, da se celo drevo s korenino izruje. Mnogokrat ta uima cele gozde pokončá ali jih saj tako zdela, da veliko zgubo trpé.

Ivje in gololed sta zraven snega gozdom škodljiva. Kako se napravlja ivje, je znano, — kako pa gololed? Najraje se napravi gololed, ako je vreme premenljivo, da zdaj dežuje, zdaj pa sneží, in po dnevu južno, po noči pa mrzlo vreme nastaja. Ponoči zmrzne tista tekočina po drevji, ki jo je po dnevu naredil dež, in to je gololed. Gololed drevesom kožo oljupi tako, da se kmalu posušé.

Kako se tedaj ima gospodar gozda vesti, ako ga ta nadloga zadene?

Prvo je, da gospodar dobro pazi, kakošno vreme je in ali se sneg prijemlje drevja. Če to zapazi, naj vzame prekljo in sneg z drevja otepe. Po tej poti en sam človek v enem dnevu veliko število dreves pogina reši.

Drugače je, če sneg ponoči pade, da gospodar ni mogel brž pomagati. Zdaj je treba drugih pripomočkov, ktere mora vsak gospodar dobro znati, da se vé potem ravnati in kolikor moč škodo odvrniti.

Znano je, da razločujemo šilovino in listnato drevje.

Če je poškodovana šilovina, mora se dobro paziti, koliko je drevo ranjeno. Ako je odlomljen vrh in ima hudo rano, naj se poseka, in če je le mo- goče, do spomladi iz gozda spravi in les kakor koli sporabi. Po tej poti se obvaruje gozd velike škode, go- spodar pa les lahko za kaj porabi, saj vemo, da ranjeno drevo čedalje bolj gnije in da se v njem zarejajo mrčesi*), ki so gozdu sila nevarni. — Ako so pa le

posamesne veje poškodovane, naj se rane s kakoš- nim orodjem dobro ogladijo in s smolo ali z drevesnim vozkom zamažejo, potem ovežejo, da zrak in mokrota do rane ne more. — To morejo pa le manji posestniki storiti, veči ne morejo vsemu v okom priti in le boljša drevesa naj na ta način ozdravljajo, da se ognejo ve- likih stroškov in velikega dela.

Manji veje, ki niso popolnoma odlomljene, ven- dar pa visé, naj se s žago, za to delo pripravno, od- žagajo. Da pa ni treba na drevo lesti, naj se žaga na močno in dosti dolgo prekljo priveže in od tal delo opravlja. — To je zarad šilovja opomniti.

Listnatega drevja pa ni treba posekati, če stoji na takem kraji, da bi se potem luknja v gozd napra- vila, ampak le veje naj se gladko obsekajo, ali pa po- robek pustí, kmalu potem poženejo mladike. Če pa poškodovano drevo na takem kraji stoji, da se ne na- redí dosti škode, ako se poseka, naj ga gospodar kar le poseka.

Če je pa velik kos gozda skoro popolnoma pokon- čan tako, da le nektera drevesa še stojijo, naj še tista in polomljena domú pelje, spomladi pa naj prostor ali s sajenkami zasadi ali pa s semenom poseje.

Gospodarji pa morajo dobro paziti na to, da ne delajo presek ali planot v gozdih, ker potem ima sneg na posamesna drevesa veliko več moči, da so potem izpostavljena tudi vsem drugim nevarnostim.

Po nekterih krajih napravlajo umetno lesorejo. Pri takem delu je treba dobro paziti, da gozdi preveč gosti ne postanejo, ker na goste gozde imajo sneg in druge uíme večí upliv nego na redko nasajena drevesa.

Kako se mora ravnati s sadnimi drevesi, to je izvrstno povedano v 45. listu lanských „Novic“. Naj go- spodarji pazljivo berejo, kar je ondi rečeno, in tako ravnajo. Franjo Padar.

O mlekarstvu in sirarstvu

s posebnim ozirom na razne razmere.

Govoril v deželni goriški dvorani 6. decembra 1869. l. učitelj kme- tijstva Fr. Povše.

(Dalje.)

Druga pot mleko obrniti na dobiček gospodarstvu je ta, da se napravlja sir.

Sirarstvo je gotovo posebno važno ter ima še ve- liko prihodnost, zato hočemo se o tem nekoliko podučiti. Pred vsem pa rečem to, da bom vedno švicarsko de- želo vam pred oči stavil, kajti ona o sirarstvu jako sloví, in v njej se vsako leto več sto tisuč centov sira naredí. Leta 1865. je švicarska dežela izpeljala in pro- dala v druge dežele 225.770 centov sira, za ktereja je skupila blizo 6 milijonov gold.

*) Najhuji sovražnik gozdom je smrekin kuček, kna- ver ali zakažni črv (Borkenkäfer), ktereja so „Novice“ 1868. leta v listu 23. na tanko popisale in s podobo ras- jasnile.